

ВІДГУК

*офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента
Дрозда Олексія Юрійовича*

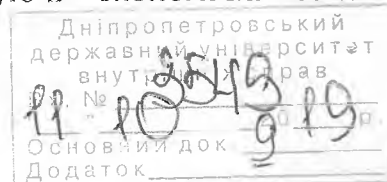
*на дисертацію Давидової Наталії Валентинівни «Адміністративно-
правове забезпечення пропаганди безпеки дорожнього руху в Україні»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі
спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове
право; інформаційне право*

Актуальність теми дослідження. В технологічно розвинутому суспільстві автомобільний транспорт є неодмінною запорукою сталого економічного прогресу. За валовими економічними показниками автотранспортна галузь удвічі переважає вугледобування, готельно-ресторанний бізнес та лісове господарство, разом узяті. Сфера функціонування автотранспорту характеризується неабиякою широтою соціального охопту. Наразі в ній задіяні практично всі вікові, професійні, соціальні та інші демографічні групи. У тій або іншій якості учасниками дорожнього руху стають майже всі жителі країни.

Об'єктивні потреби суспільства та економіки зумовлюють постійне розширення національного автопарку, нарощування обсягів вантажних перевезень, посилення інтенсивності транспортних потоків. Тільки протягом останнього десятиліття кількість зареєстрованих транспортних засобів збільшилась майже на третину, а загальний обсяг перевезення вантажів – майже удвічі.

Однак, поряд із зростанням соціально-економічних масштабів дорожнього руху, підвищується також і рівень супутніх загроз.

Як відомо, транспортний засіб являє собою джерело підвищеної небезпеки. Його експлуатація завжди пов'язана з ризиком для життя і здоров'я, безпеки довкілля, цілісності об'єктів народного господарства. Щороку на вітчизняних дорогах гинуть тисячі людей, десятки тисяч – отримують поранення різного ступеня тяжкості. Кореспондуючі економічні збитки обчислюються мільярдами гривень.

На цьому тлі особливо виразно проявляється проблема пропаганди дорожньої безпеки, підвищення рівня правосвідомості учасників дорожнього руху, їх дорожнього етикету.

Масовість деліктів проти безпеки дорожнього руху, чималий обсяг заподіюваної ними шкоди, а також широке коло проблем, пов'язаних із впливом на поведінку та правосвідомість учасників дорожнього руху, вимагають проведення ретельного наукового аналізу. На жаль, попри всю нагальність цієї потреби, питання використання наявного інструментарію пропагандистських заходів у забезпеченні безпеки дорожнього руху тривалий час лишались поза увагою вітчизняних правників. Вони досить рідко висвітлюються в науковій літературі, і практично жодного разу не виступали самостійним предметом фундаментальних досліджень.

На цьому тлі з особливою чіткістю проявляється актуальність дисертації Н.В. Давидової. Вона являє собою одне з перших на вітчизняних теренах дослідження, у якому комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень правничої науки досліджено теоретичні засади, механізм та особливості адміністративно-правового забезпечення пропаганди безпеки дорожнього руху в Україні й на цій основі розроблено пропозиції щодо його удосконалення. З цією метою в дисертації визначається коло чинників і передумов, які сприяють деліктності у сфері дорожнього руху; окреслюються перспективні шляхи їх нейтралізації; пропонується комплекс нормотворчих, організаційних та інформаційних заходів, спрямованих на підвищення безпеки дорожнього руху, насамперед засобами правової пропаганди.

Спираючись на здобутки вітчизняної правової науки, кращий зарубіжний досвід, ґрунтовний аналіз чинного законодавства та правозастосовної практики, автор вибудовує реалістичну концепцію адміністративно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху засобами пропаганди. В рецензованій дисертації дістали розвиток перспективні напрями класифікації правових і неправових форм діяльності публічної

адміністрації щодо пропаганди безпеки дорожнього руху, оптимізації діяльності суб'єктів такої пропаганди, використання позитивних надбань зарубіжної практики тощо.

Дисертаційне дослідження Н.В. Давидової тісно корелюється з низкою державних і відомчих програм, планів, концепцій: вона спрямована на виконання основних положень Плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04 березня 2015 р. № 213-р., розділу 4 Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 червня 2017 року № 481-р, та загальноуніверситетської наукової теми «Теоретико-методологічні та прикладні проблеми державотворення та правотворення в Україні».

Методологічну основу наукової роботи становить раціональна сукупність методів наукового пізнання, обрана дисертантом з урахуванням специфіки поставленої мети, об'єкта та предмета дослідження. Для досягнення визначеної мети та розв'язання поставлених завдань автор використав широкий комплекс загальних і спеціальних методів дослідження, зокрема, історико-правовий метод, логіко-семантичний, формально-логічний метод, методи аналізу та синтезу, порівняльно-правовий метод, екстраполяції, класифікації, соціологічного опитування, моделювання та інші методи.

Слід зазначити, що перераховані методи були використані в органічному поєднанні та взаємозв'язку, що дало змогу всебічно розглянути предмет дослідження, висвітлити пов'язані з ним проблеми, виробити комплексний підхід до їхнього вирішення.

Аналіз дисертації Н.В. Давидової дозволяє зробити висновок про обґрунтованість її основних положень, висновків і рекомендацій. Яскраве свідчення цього – значний обсяг використаних джерел (202 найменування),

серед яких: законопроекти та акти чинного законодавства, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали юрисдикційної практики, результати комплексу соціологічних заходів. З позитивного боку маю відмітити той факт, що переважна більшість використаних джерел датуються 2010-2018 роками. Це свідчить як про нагальність розглянутих в роботі питань, так і про старання автора бути в руслі сучасних наукових тенденцій.

На особливу увагу заслуговує **наукова новизна** одержаних результатів. Дисертація Н.В. Давидової стала вагомим внеском у розвиток доктринального уявлення про сутність, зміст та особливості адміністративно-правового забезпечення пропаганди безпеки дорожнього руху в Україні.

Зміст дисертаційного дослідження дозволяє стверджувати, що автор обґрунтувала низку концептуальних положень, які відрізняються науковою новизною. В першу чергу, слід відмітити, що дисертанткою вперше звернуто увагу на значущість адміністративно-правового забезпечення пропаганди безпеки дорожнього руху, що передбачає урегульовану нормами адміністративного права діяльність суб'єктів пропаганди з поширення знань у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, стимулювання безпечної поведінки його учасників, а також підвищення рівня їх дорожньої правосвідомості; обґрунтовано доцільність законодавчого розширення засад пропагандистської діяльності у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху шляхом доповнення Закону України «Про дорожній рух» окремим розділом «Пропаганда безпеки дорожнього руху», в якому пропонується визначити мету, завдання, принципи пропаганди безпеки дорожнього руху, права та обов'язки суб'єктів та об'єктів пропаганди тощо;

Заслуговують на увагу намагання автора переконати в доцільності імплементації у законодавство України та практику його реалізації позитивного досвіду: Федеративної Республіки Німеччини, де з метою пропаганди запобігання дорожньо-транспортному травматизму створено Дорожні центри, існує ряд спеціальних ігрових програм, що включають вивчення фотографій, перегляд мультфільмів, рухливі ігри, передбачена

система навчання поліцейськими їзди на велосипеді у школі із подальшим складанням іспиту; Фінляндії, де основну увагу спрямовано на формування правосвідомості учасників дорожнього руху, починаючи з дошкільного віку і завершуючи літніми учасниками руху (наочна агітація з питань безпеки дорожнього руху, транслявання відеофільмів для батьків, розробка разом з дитиною маршруту безпечного руху до школи); використання можливостей добровільних організацій громадян (провідна з них «Ліікеннетурва», що забезпечує безпеку дорожнього руху за допомогою виховання, навчання, пропаганди, формування громадської думки з найважливіших проблем профілактики ДТП; спонсорської діяльності з проведення загальнонаціональних пропагандистських кампаній, чисельних наукових досліджень, в тому числі моніторингів громадської думки з проблем дорожньої безпеки); пропагування користування особистими засобами захисту, використання яких, у порівнянні з іншими країнами, у Фінляндії знаходиться на дуже високому рівні; Республіки Колумбії, де ще у 1998 році в якості запобіжного переконання було започатковано використання пантоміми (актори-міми мовою жестів попереджали водіїв, що у них не пристебнуті паски безпеки або що вони не поступаються дорогою пішоходам на переходах. У разі, якщо попередження було недостатньо, водіям виписували штраф. За статистикою, на сьогодні більше 95% водіїв в Колумбії дотримуються правил дорожнього руху).

Сформульовані в роботі положення мають авторський характер та репрезентують індивідуальне бачення проблематики адміністративно-правового забезпечення пропаганди безпеки дорожнього руху, що в комплексі спрямовано на підвищення рівня дорожньої правосвідомості його учасників.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сформульовані та викладені в дисертації висновки і пропозиції бути взяті за основу для подальшої розробки проблем оптимізації заходів забезпечення безпеки дорожнього руху та визначення шляхів підвищення ефективності їх

застосування, а отже – слугуватиме меті невідворотності відповідальності за вчинення правопорушення, а також на вдосконалення діяльності суб'єктів, уповноважених на їх застосування; щодо внесення змін і доповнень до чинного законодавства України, зокрема до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про Національну поліцію»; під час викладання дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна діяльність Національної поліції», «Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції», «Організація діяльності Національної поліції щодо забезпечення публічної безпеки і порядку» «Адміністративна відповідальність», а також при підготовці лекцій і навчальних посібників із даних дисциплін.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження Н.В. Давидової викладені у сімнадцяти наукових публікаціях, шість з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України, одна – у зарубіжному науковому виданні, а також у десяти тезах доповідей на науково-практичних конференціях, круглих столах, що свідчить про **повноту викладу матеріалу дослідження в друкованих працях**. Зміст автореферату та основних положень дисертації є ідентичним.

Висновки і рекомендації дисертації характеризуються високим рівнем **достовірності**. Про це свідчать позитивні відгуки авторитетних вчених-адміністративістів; успішна апробація на кафедральних заходах, міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Справляє приємне враження й обсяг використаного емпіричного матеріалу.

Структура роботи характеризується продуманістю, послідовністю, збалансованістю складових і підпорядкованістю їх реалізації мети та основних завдань дослідження.

Загалом, викладене свідчить про такі позитивні риси рецензованої дисертації, як актуальність, наукова новизна, практична значущість, методологічна обґрунтованість та доступність для сприйняття.

Робота Н.В. Давидової є завершеною працею, в якій отримані нові

науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання, важливе з точки зору вдосконалення адміністративно-правового забезпечення пропаганди безпеки дорожнього руху.

Поряд з цим, слід відмітити й деякі **недоліки рецензованої дисертації**:

1. Не викликає сумнівів те, що дослідження адміністративно-правового забезпечення пропаганди безпеки дорожнього руху має комплексний і певним чином міждисциплінарний характер. Необхідність вирішення артикульованих автором завдань об'єктивно зумовлює необхідність використання широкого спектру спеціальної літератури. Водночас, на нашу думку, дисертація не виправдано перевантажена детальним розглядом низки суто теоретичних питань.

2. Слушним є бачення автора щодо необхідності удосконалення законодавства у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху шляхом прийняття: по-перше, Кодексу пропаганди безпеки дорожнього руху (стор. 170), по-друге, цільових державних програм щодо добровільного застосування власниками автомобілів алкозамків, які виробляють блокування запалювання автомобіля, якщо рівень алкоголю у крові водія складе 0,2 проміле і вище (стор. 181), по-третє, окремої державної програми з пропаганди дорожньої безпеки (стор. 5). Разом з тим, доцільно було б запропонувати власні варіанти проектів окреслених нормативно-правових актів, що позитивно вплинуло б на оцінку всієї роботи взагалі.

3. Враховуючи, що в багатьох країнах розвинутої автомобілізації основний акцент спрямовано на якість стратегічного планування та ефективність організаційно-правового забезпечення пропаганди безпеки дорожнього руху, дисертантом у підрозділі 3.1 (стор. 186-187) запропоновано імплементувати у законодавство України та практику його реалізації позитивний досвід Федеративної Республіки Німеччини, Фінляндії та Республіки Колумбії. Проте, із тексту дисертації не зрозуміло, якій моделі

автор надає перевагу та яка з них є найбільш прийнятною в Україні для досягнення бажаного результату.

4. Підтримуючи позицію дисертанта щодо необхідності розширення можливостей громадських інституцій в механізмі адміністративно-правового забезпечення пропаганди дорожньої безпеки, водночас вважаємо за доцільне акцентувати увагу на недостатньому дослідженні автором відповідних суб'єктів самоврядної компетенції та їх правового статусу (наприклад, Всеукраїнської спілки автомобілістів, Українського автомобільного альянсу, Української ради автомобілістів, Дорожнього контролю, Юних інспекторів руху, Асоціації безпеки дорожнього руху, Товариства учасників руху тощо). Саме громадськість на сьогодні виступає важливим, незалежним та об'єктивним суб'єктом оцінки стану дорожньої безпеки в країні, правової свідомості учасників дорожнього руху, дотримання ними правил, норм і стандартів в досліджуваній сфері.

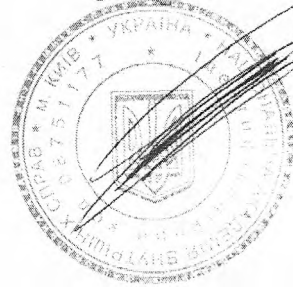
5. У роботі замало авторських пропозицій щодо удосконалення чинного, або ж розробки та прийняття нового законодавства України, яке б визначило засади адміністративно-правового забезпечення пропаганди безпеки дорожнього руху в Україні. Навіть ті декілька пропозицій до Закону України «Національну поліцію», Кодексу України про адміністративні правопорушення, які містяться у роботі, не можна розглядати в якості невід'ємної складової нормативно-правової бази відповідної пропаганди. Окрім того, незрозуміло, чому дисертантка не вважає за доцільне удосконалити нормативно-правову основу участі у реалізації пропагандистських заходів решти суб'єктів?

Втім, наведені зауваження жодним чином не впливають на загальне позитивне враження від рецензованої роботи. Вони мають на меті лише акцентувати увагу автора на окремих її дискусійних моментах.

Оцінка змісту дисертації у цілому. Вказане дозволяє зробити висновок, що дисертація на тему «Адміністративно-правове забезпечення пропаганди безпеки дорожнього руху в Україні» є завершеною працею, в

якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання – удосконалення адміністративно-правового забезпечення пропаганди безпеки дорожнього руху в Україні. Дисертація повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Давидова Наталія Валентинівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
начальник відділу
докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

О. Ю. Дрозд